

1.čtení: Exodus 16:1-4, 11-21

Hlavní čtení: Jan 6:30-35

Řekli mu: „Jaké znamení učiníš, abychom je viděli a uvěřili ti? Co dokážeš? Naši otcové jedli na poušti manu, jak je psáno: ‘Dal jim jíst chléb z nebe’.“ Ježíš jim řekl: „Amen, amen, pravím vám, chléb z nebe vám nedal Mojžíš; pravý chléb z nebe vám dává můj Otec. Neboť Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu.“ Řekli mu: „Pane, dávej nám ten chléb stále!“ Ježíš jim řekl: „Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nikdy nebude žíznit.“

Milí bratři a milé setry! V dnešním příběhu z knihy Exodus jsme svědky lidské nespokojenosti, která je umlčena Boží dobrotou. Upřímně řečeno podobný příběh se již mnohokrát odehrál i v našem životě. Zatímco my lidé často ztrácíme hlavu a naříkáme, jako bychom měli vzápětí umřít, Bůh pro nás připravuje nečekaná řešení a pomoc. A nám nezbyvá než žasnout a ptát se podobně jako Izraelci, kteří sbírali manu na poušti: Kde se ta pomoc vzala? Jak je to možné? Koho z nás by napadlo, že Bůh nás může nasytit, aniž bychom zasévali, sklízeli a pekli!

Bible však není pouhým záznamem minulých událostí. Jsou to vzpomínky přetavené zkušenostmi dalších generací. Bible není cestopis, ale pozvání k víře. Z příběhu o maně a křepelkách se tak stále opakovaným vyprávěním stala modelová situace, v níž se setkává lidská malomyslnost s Boží velkorysostí. Na počátku byla vzpomínka na reálnou a nečekanou Boží pomoc na poušti. V Bibli se z ní stal učební text, na kterém si můžeme ověřit, jak je to s naší vírou, láskou a nadějí.

První bod, u něhož se zastavíme, jsou nekritické vzpomínky na egyptské otroctví. Izraelci si stěžují: „Proč jsme odtamtud odcházeli? Vždyť jsme tam měli plné hrnce masa a chleba do sytosti.“ Starou belu! V Egyptě vám, milí Izraelci, šlo o život a děti vám topili v Nilu. V Egyptě jste byli otroci a farao s vámi mohl volně disponovat. V Egyptě jste nebyli lidé, ale tažná zvířata, která pracují od rána do večera, aby nemohla myslet, věřit ani doufat.

Když člověk dostane strach z budoucnosti, každá bída, kterou přežil, je mu dobrá a slavná. Izraelce láká jistota otroctví, ve kterém se již naučili nějak žít, a bojí se života na poušti, o kterém nic nevědí. I my si rádi idealizujeme třeba své dětství a mládí. Vylepšujeme si obraz svých rodičů a prvních lásek. Blíží se doba, kdy pod tlakem ekonomické krize zapomeneme na bezútěšnost normalizace a začneme vzpomínat na domnělé jistoty reálného socialismu, ačkoli to žádné jistoty nebyly.

Když si člověk neví rady, má sklon vracet se do minulosti a nasadit si růžové brýle. Zásadní problém je však v tom, že návrat není možný. Minulost je za námi a my musíme řešit současnou situaci. Když stojíš na poušti, nemá smysl vzpomínat, jaké to bylo v Egyptě. I kdyby tam ty plné hrnce masa nakrásně někde byly, ty už se tam nikdy nevrátíš. Před tebou jsou nové úkoly a nová situace. Každá doba a situace si žádá něco jiného. Naříkat nad něčím, co skončilo, nemá smysl. Namlouvat si, jak jsme se měli kdysi dobře, k ničemu nevede.

Druhá věc, která stojí za pozornost, je Boží pomoc, která zde přichází, aniž by o ni někdo prosil a žádal. Když Izraelci na poušti vyhladověli, nešli do kolen, ale začali nadávat. Několikrát se zde opakuje, že Hospodin odpověděl lidu nikoli na jeho úpěnlivé prosby, ale protože slyšel jeho reptání a stížnosti proti Mojžíšovi a Áronovi. To znamená, že Pán Bůh slyší nejen naše modlitby, ale doléhá k němu i náš hněv a vztek, který si vyléváme na druhých. Bůh je svědkem celého našeho života. Všeho vznešeného a statečného, ale i každého výlevu zla a bezradnosti, za které se později stydíme. Pán Bůh vidí do našeho srdce a slyší všechno naše naříkání a zbabělé řeči.

Možná bychom čekali, že se Bůh za těchto okolností zatvrdí a uzavře v nebi. Dokud se nepomodlíte, budete o hladu. Vždyť Izraelci nepohrdli Mojžíšem a Áronem, ale samotným Hospodinem. Bůh nám však přesto pomáhá, protože si stojí za svým dílem. To, co nás už mnohokrát zachránilo, nebylo naše pokání a lítost, ale nekonečné Boží milosrdenství. Mojžíš řekl Izraelcům: „Večer poznáte, že to byl Hospodin, kdo vás vyvedl z egyptské země, a ráno užíte Hospodinovu slávu.“ Naše naděje není v tom, že se umíme modlit. To, co nám dává jistotu, je Boží věrnost. Jestliže s námi Bůh započal své dílo, pak ho již nikdy neopustí, i kdybychom si stěžovali a nadávali sebevíc. V teologii se tomu říká milost. Kdyby nebylo milosti, dávno by tu žádná církev nebyla.

Bůh zasáhne, ale současně svůj lid něčemu naučí. Když nám Bůh pomáhá, vždycky tím něco sleduje. Vychovává nás jako otec svého syna a matka svou dceru. Žádný Boží div není samoúčelný. Izrael se na poušti nejen nasytí, ale ještě se naučí s Božími dary zacházet. Pozná, co znamená solidarita a trpělivost.

Když prožijeme Boží pomoc, nestačí Boha jen chválit. Je dobré o tom také přemýšlet. Kdo byl nemocný a uzdravil se - měl by se ptát, jak by měl změnit svůj život. Kdo byl osamělý a našel blízkého člověka, měl by se ptát: Koho já mohu potěšit, aby nebyl sám? Kdo uvěřil v Boha - měl by se ptát, komu může on sám posloužit k víře. Komu bylo dáno, od toho se i něco očekává. Když Bůh někomu pomůže, chce tím nastartovat pohyb, který přinese dobrodiní řadě dalších lidí. Když Bůh zaseje semínko, čeká, že vyrostе plný klas.

Hospodin řekl Mojžíšovi: Večer přiletí křepelky, abyste se najedli masa, a ráno si na poušti nasbíváte chléb. Křepelky necháme v tomto vyprávění zase odletět. Příběh o Izraelcích přejedených masem najdeme v 11. kapitole knize Numeri. Dnes se soustředíme na chleba z nebe.

Poušť, na kterou se Boží lid dostal, byla unikátní v tom, že v takovém prostředí Izrael nikdy nežil. Byli v podobné situaci, jako kdyby nás vysadili někde v africké savaně a nechali svému osudu. Když my nemáme po ruce zásuvku elektriny, přívod plynu a mobilní síť, jsme docela vedle. Sami si neumíme rozdělat ani oheň. Izrael na tom byl podobně. Celé generace žili z dobrodiní řeky Nilu, která se pravidelně rozvodňovala a činila zemi úrodnou. Izrael po několika staletích pobytu v Egyptě neznal už nic jiného než šlapací kola, kterými se voda rozváděla systémem kanálů do vnitrozemí. To všechno předpokládalo armádu poslušných otroků a fungující státní diktaturu. Není divu, že se v Egyptě člověku zdálo, že všechno kolem je výsledkem lidské práce, perfektní organizace a drilu. Izraelci si vůbec nedovedli představit, že by to mohlo být jinak, stejně jako si mnoho dnešních dětí myslí, že se mléko vyrábí v továrně.

Poušť, na kterou Hospodin vyvedl svůj lid, byla jedinečná v tom, že tam všechny přebytečné kulisy zmizely a na jevišti se ocitl pouze Izrael a Hospodin. Poušť byla čistá laboratoř, kde bylo konečně jasné, kdo je kdo. Izrael po dlouhé době poznal svou skutečnou bezmoc a současně i Boží dobrotu. Teprve na poušti jim došlo, že všechno v našem životě pochází od Boha. Toho si Izraelci v Egyptě podobně jako my ve městě často vůbec nevšimneme. Všude kolem nás jezdí auta, místo slunce svítí zářivky a o zábavu se stará televize. Přitom stačí na pár dnů vyjít do přírody a spát po širákem. Zřící se na chvíli všech vymožeností civilizace, a brzy zjistíme, že život závisí úplně na něčem jiném, než se nám zdálo. Všichni si potřebujeme občas připomenout, že život se neovládá klávesnicí počítače, ale srdcem a odvahou. Ale ani to by nám nepomohlo, nebýt Boží dobroty a lásky.

Pro beduíny, kteří se na poušti narodili, není mana žádné velké překvapení. Dodnes tam občas cosi podobného padá. Nejen úrodná krajina, ale i poušť skýtá mnoho Božích darů. Člověk se je však musí naučit znát a umět je najít. Na poušti je voda. Dá se tam najít potrava a stín, ale pro Izraelce, zhýčkané

a rozmazlené egyptskou civilizací, byly ty bílé chomáčky, které se daly k ránu volně sbírat a chutnaly jako medový koláč, sedmým divem světa. A on to skutečně div světa byl.

Vždyť zázrak je všechno, co nepovažujeme za výsledek své práce a šikovnosti. Zázrak je všechno, zaž jsme vděční. Mana je lesní jahoda, kterou nikdo z nás nesázel ani nezaléval. Mana je dítě, které se k tobě s láskou přitulí. Mana je ranní káva, kterou ti žena přináší, i když jsi včera neumyl nádobí, jak jsi slíbil. Mana je píseň, která ti vžene slzy radosti do očí. Mana je víra, která tě zvedne ze židle. Mana je dobré slovo, které jsme potřebovali slyšet. Mana je Kristus, který na sebe vzal naše hříchy a vstal z mrtvých.

Když se Izraelci ráno probudili, byli zasypáni jídlem. Všude kolem nich byly sladké koláče. Bez jakékoli práce. Stačilo jen sbírat. Ale i s Božími dary se musí umět hospodařit. V našem vyprávění čteme, že si many mohl každý nasbírat, kolik chtěl. A jak už to bývá, kdo byl pilný, nasbíral mnoho, a kdo nebyl tak šikovný, nasbíral méně. Jenže pak čteme, že to dali do společného a každý dostal, kolik potřeboval - něco přes dva litry na osobu. Napadne nás: komunismus jako vyšitý. Všechno nasypeme na hromadu a každý si vezme, kolik sní. Vypadá to pěkně, ale ať sním svůj klobouk, že zítra (nebo za pár dní) půjde sbírat jen pár hlupáků, kdežto ostatní se rovnou postaví do fronty a budou chtít dva litry na osobu.

Náš příběh však není recept pro politiky ani národohospodáře. Připomíná nám, že jsou věci, které nemá smysl nechávat si do zásoby. Všechny zbytky totiž do rána zčervivěly. A přece jsou lidé, kteří než aby se rozdělili, raději budou každé ráno vynášet koš s odpadky. Jenže Hospodin to naše trapné sobectví přemohl ještě větší dobrotou. Každé ráno padala nová mana! K tomu, aby se lidé dokázali bez hořkosti rozdělit a dosyta najíst, nepomohou návody sociálních inženýrů, zákon o znárodnění ani proplácení zdravotních poplatků. Izraelci se naučili poctivě pracovat a s láskou dělit, teprve když poznali, že Boží dobrodiní se každý den opakuje.

Když ráno procházel Mojžíš mezi stany, podle zápachu zkažené many snadno poznal, kdo věří Bohu a kdo je „ateista“. Krásná biblická ironie nám ukazuje, jak zbytečně si my lidé mnohé věci nahamouníme a přitom z nich nakonec nic nemáme, ani my sami, ani nikdo jiný. A nejde jen o majetky, přebytečné věci a peníze ve slamníku. Když někdo někomu zadržujeme odpuštění, pomoc a lásku, je to hřích. Jsou věci, slova, dary, pomoc a gesta, která mají smysl pouze dnes. Červivějící mana je obrazem ztraceného času a příležitostí, které jsme promarnili.

Zbytečně často se necháváme ovlivnit obavami z toho, co bude. Každý den však má svá vlastní trápení a ta je třeba řešit, ne se stále jen zajišťovat proti budoucím rizikům, která ještě ani nenastala. Kolik rodičů si neužije svých dětí, dokud jsou malé, protože se naplno věnují svému zaměstnání. Ale děti vyrostou a čas se nevrátí. Kolik manželů si dluží pozornost a něhu, protože se věnují své kariéře, a pak se diví, že se jim vztahy rozpadají. Jak málo času a trpělivosti míváme pro své stárnoucí rodiče, ale až tu nebudou, už se jich na nic nezeptáme. Než pochopíme, že nám něco důležité uteklo, bývá většinou pozdě. Naučme se vážit si Božích darů, které jsou jako květy. Dnes jsou krásné a voní. Zítra zvadnou. Je třeba je obdivovat a radovat se z nich právě dnes. A zítra z Boží milosti rozkvetou nové květy. Amen

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, díky tobě má náš život pevnou a nezpochybnitelnou hodnotu. Tvé odpuštění nás vysvobozuje ze zajetí hříchu a tvé vzkříšení nám dává odvahu nebát se přibližujícího se konce našich pozemských dnů. Amen